

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Педагогічний інститут

Основи наукових досліджень

для студентів напряму підготовки “Дошкільна освіта”

Куземко Леся Валентинівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та
психології

Мета курсу:

формування у майбутніх педагогів
методологічної компетентності

Основні завдання курсу:

- а) формування цілісного уявлення про науку як про систему знань і методи пізнання;
- б) загальний аналіз методології та визначення її місця в науковому пізнанні;
- в) викладання сутності загальнонаукових і конкретно-наукових методів і принципів дослідження;
- г) проектування наукового дослідження;
- д) планування та організація наукового експерименту;
- е) обробка результатів наукових спостережень і їх оформлення;
- є) робота з джерельною базою; підготовка матеріалів до друку; оформлення курсових, бакалаврських та інших науково-дослідних робіт.

В РЕЗУЛЬТАТІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ СТУДЕНТИ ОВОЛОДІЮТЬ ОСНОВНИМИ УМІННЯМИ:

- обирати проблему наукового дослідження;
- формулювати об'єкт, предмет, гіпотезу, мету і завдання дослідження;
- працювати з першоджерелами, застосовуючи теоретичні методи дослідження;
- організовувати процедуру психолого-педагогічного дослідження;
- добирати оптимальні методики дослідження;
- оформляти результати дослідження відповідно до вимог щодо підготовки і написання наукових робіт.

- Лекції – 16 годин
- Семінарські заняття – 12 годин
- МКР – 4 години
- Консультації – 6 годин
- Екзамен

Рекомендована література

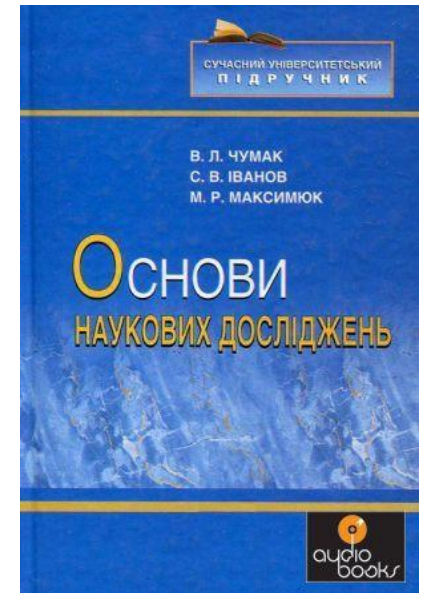
http://tourlib.net/books_others/marcyn.htm

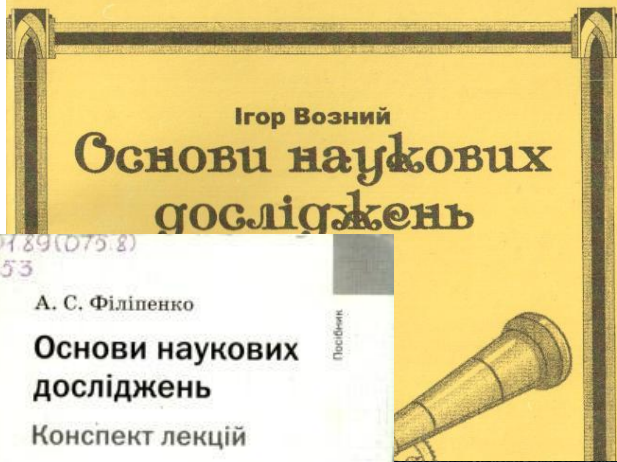
<http://www.info-library.com.ua/books-book-96.html>

http://4italka.at.ua/load/raznoe/osnovi_naukovikh_doslidzhen_vi_romanichikov/4-1-0-9

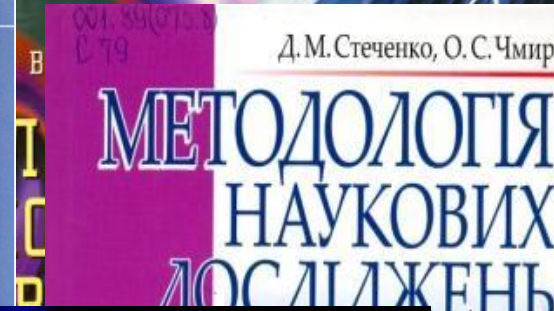
<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=124&pg=0&lang=book>

Матковський С.О., Вдовин М.Л.
Гринькевич О.С., Лагоцький Т.Я.
Панчишин Т.В.

МЕТОДИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НАУКА І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

**Тема 1.1. Історія становлення
і розвитку науки.
Класифікація наук (2 год.)**

Питання для вивчення:

1. Поняття про науку.
2. Історичні етапи розвитку науки.
3. Класифікація наук.
4. Наукова комунікація.
5. Науково-дослідницька діяльність студентів.
6. Сучасні напрями наукових досліджень з дошкільної освіти.

*специфічна форма
суспільної свідомості,
основу якої являє
система знань*

*процес пізнання
закономірностей
об'єктивного світу*

Наука

*певний вид суспільного
розподілу праці*

*один з важливих
факторів суспільного
розвитку*

Наука – це сфера людської діяльності,
спрямована на вироблення нових знань
про природу, суспільство і мислення

Цілі науки - описування, пояснення, передбачення процесів та явищ об'єктивної дійсності, що становлять предмет її вивчення на основі законів, які вона відкриває.

Знання – система принципів, закономірностей, законів, основних понять, наукових фактів, теоретичних положень і висновків.

Процес пізнання

емпіричні
знання

теоретичні
знання

наука

Як зробити - методика
Що зробити – практика
Що це – теорія
(методологія)
Скільки - статистика

Ознаки науки:

- наявність систематизованого знання (наукових ідей, теорій, концепцій, законів, закономірностей, принципів, гіпотез, основних понять, фактів);
- наявність наукової проблеми, об'єкта і предмета дослідження;
- практична значущість як явища (процесу), що вивчається, так і знань про нього.

Функції науки

пізнавальна

задоволення потреб людей у пізнанні законів природи, суспільства і мислення

практично-дієва

удосконалення виробництва і системи суспільних відносин.

культурно-виховна

розвиток культури, гуманізація виховання і формування інтелекту людини

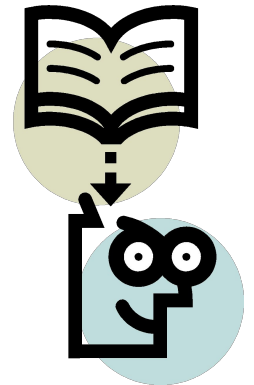
Основні поняття науки

- ❖ Наукова ідея
- ❖ Гіпотеза
- ❖ Закон
- ❖ Судження
- ❖ Умовивід
- ❖ Наукова теорія
- ❖ Наукова концепція
- ❖ Поняття
- ❖ Науковий факт
- ❖ Наукова діяльність
- ❖ Наукове дослідження

Кожна галузь знань послідовно долає три стани:

- 1. Теоретичний (стан вимислу).**
- 2. Метафізичний (абстрактний) стан.**
- 3. Науковий (позитивний) стан.**

Античність

перші теоретичні системи знань у галузі геометрії, механіки, астрономії

натурфілософська концепція атомізму

спроби аналізу закономірностей розвитку суспільства і мислення

Середньовіччя

```
graph TD; A[Середньовіччя] --- B[розвиваються позитивні наукові ідеї в галузі математики, астрономії, фізики, медицини, історії]; A --- C[йде процес нагромадження фактичного матеріалу в біології, робляться спроби розвитку елементів математики і дослідного природознавства];
```

розвиваються позитивні наукові ідеї в галузі математики, астрономії, фізики, медицини, історії

йде процес нагромадження фактичного матеріалу в біології, робляться спроби розвитку елементів математики і дослідного природознавства

Відродження

утвердження матеріалістичних ідей, відхід науки від теології

великого поширення набуває експериментальне вивчення природи

переворот в астрономії

розвиваються галузі науки: класична механіка, диференціальне й інтегральне числення, система класифікації рослин і тварин

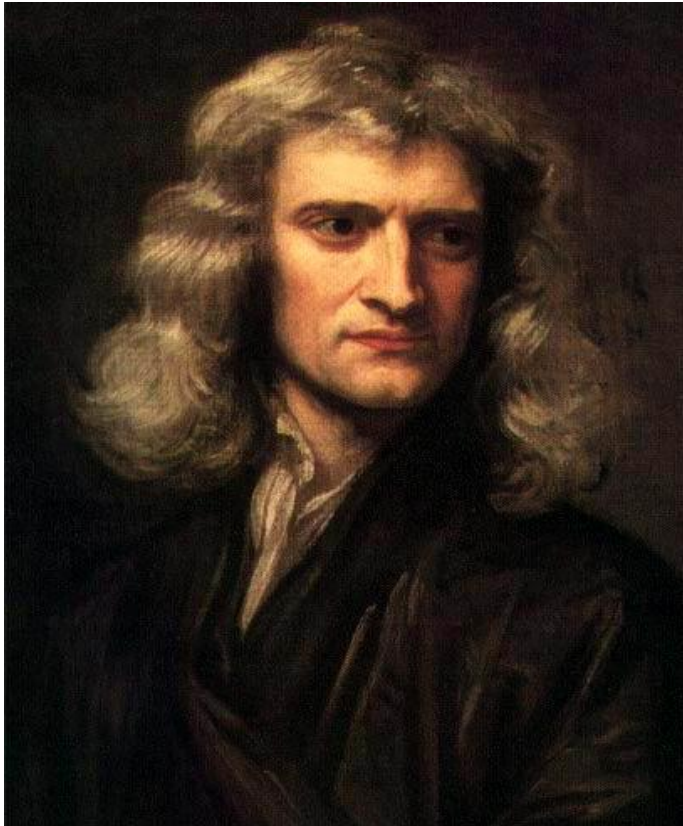
Етапи розвитку науки:

1. Перша наукова революція (XVII- XVIII ст.) – становлення класичного природознавства (природа – сталий механізм).
2. Друга наукова революція (кінець XIX – початок XX ст.) – промислова революція (природа розглядається як процес).
3. Третя наукова революція (середина XX ст. – сьогодні) – науково-технологічна

Становлення класичної науки

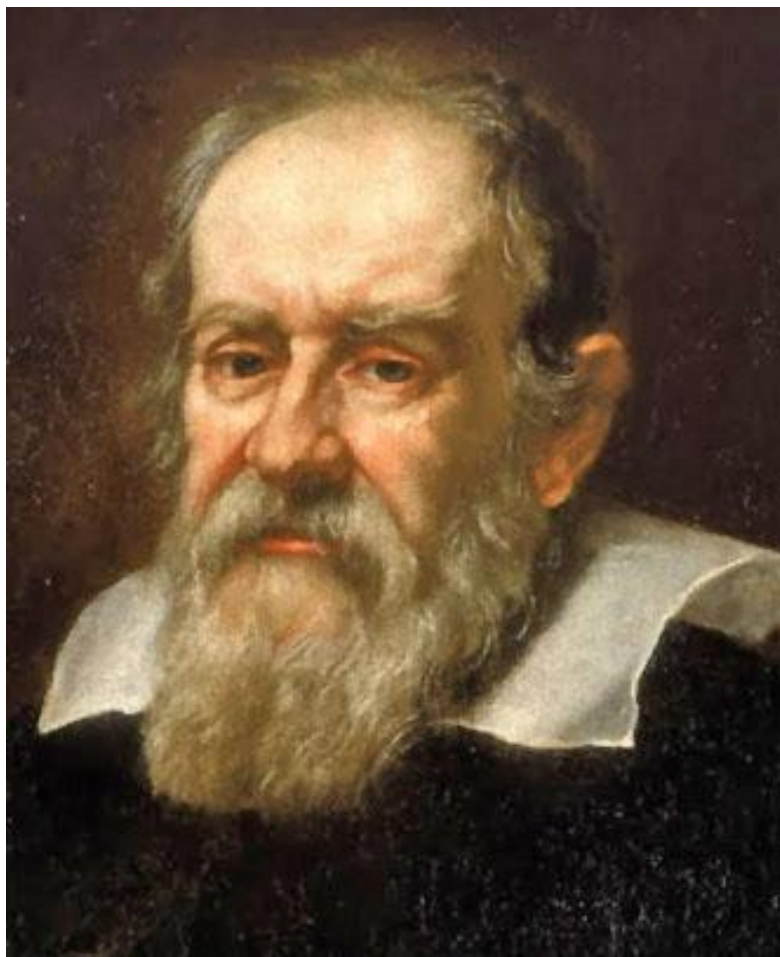
Наука у сучасному розумінні
виникла у XVII ст.;

Ідеологами сучасної
науки були Леонардо да
Вінчі, Г.Галілей, Р.Декарт,
Ф.Бекон.

І.НЬЮТОН

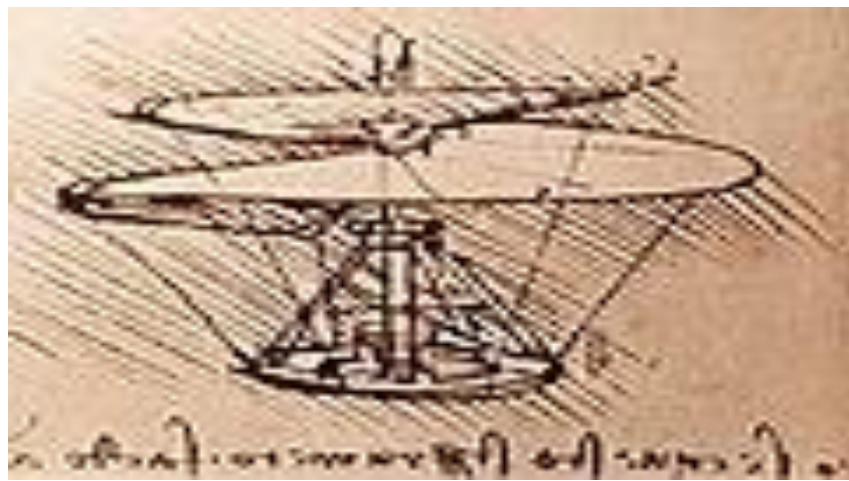
Галілео Галілей

Телескоп Г.Галілея

Леонардо да Вінчі

*Емпіризм Ф.Бекона та раціоналізм Р.
Декарта*

Синхронний плюралізм науки

логіко-математичні науки

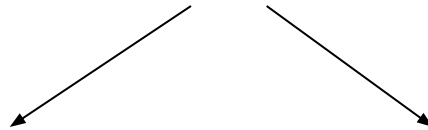
природничо-наукові науки

інженерно-технічні й технологічні
науки

соціально-гуманітарні науки

**Наукове дослідження –
цілеспрямоване пізнання,
результатами якого виступають
система понять, законів, теорій.**

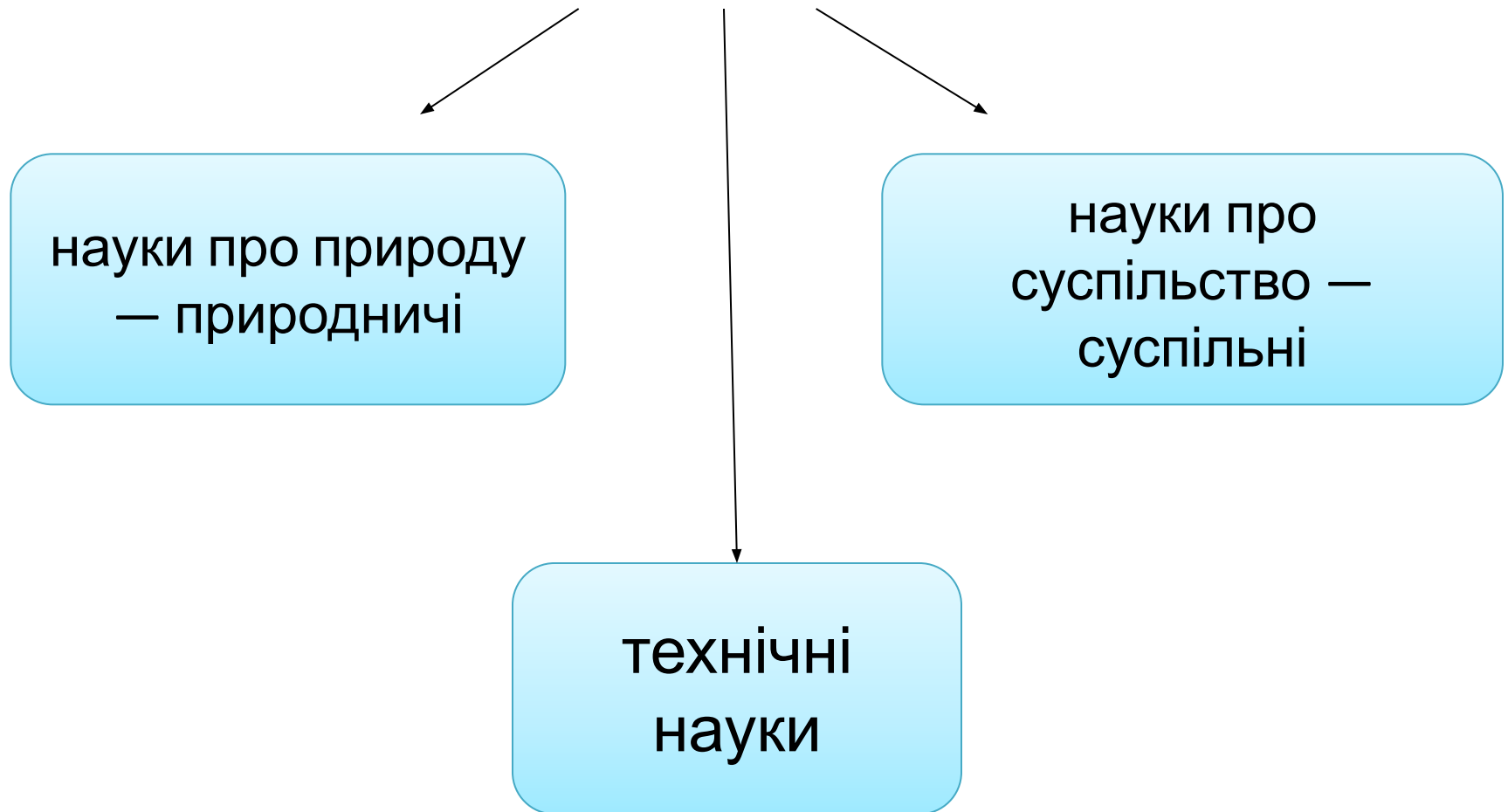
За співвідношенням із практикою виділяють :

фундаментальні науки
(які не мають прямої
практичної орієнтації)

прикладні науки
(націлені на
безпосереднє
практичне використання
наукових результатів)

За предметом і методом пізнання розрізняють:

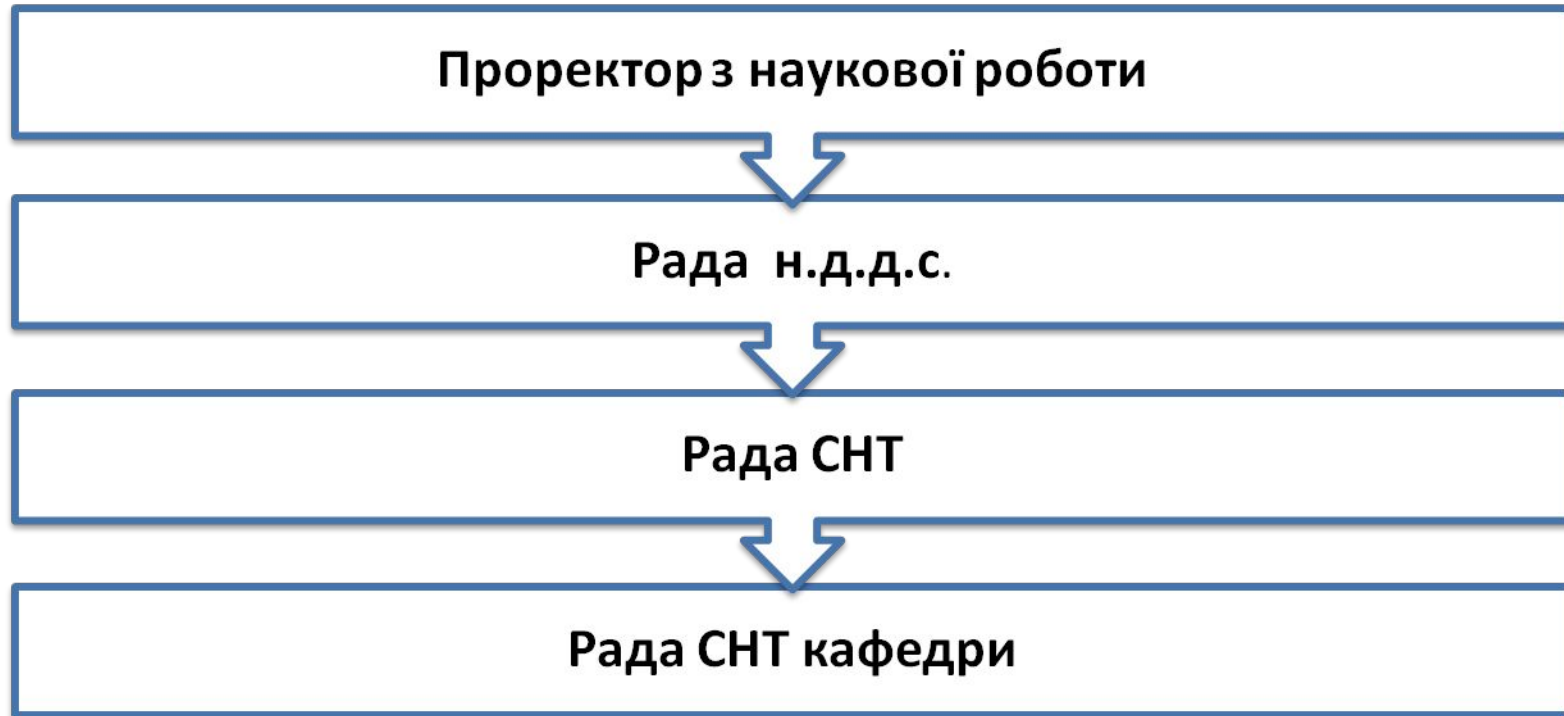

Наукова комунікація

Науково-дослідницька діяльність студентів – це системне утворення, яке має свою структуру, зміст і форми

Структура НДДС

3. Науково-дослідницька діяльність студентів

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття і використання нових знань

Науково-дослідницька діяльність студентів у межах навчального процесу:

- написання рефератів;**
- виконання самостійних завдань, що містять елементи проблемного пошуку;**
- розробка методичних матеріалів з використанням дослідницьких методів (глосаріїв, програм і методик психолого-педагогічних досліджень);**
- підготовка і захист курсових, бакалаврських і магістерських дипломних кваліфікаційних робіт, пов'язаних з проблематикою наукових**

Науково-дослідницька діяльність студентів поза навчальним процесом:

- участь студентів у роботі наукових гуртків, проблемних груп, творчих лабораторій;
- участь студентів у виконанні наукових робіт, проведенні досліджень у межах співпраці кафедр та закладів освіти, тощо;
- робота в студентських інформаційно-аналітичних центрах та ін.;
- просвітницька, лекторська діяльність;
- написання статей, тез доповідей, виступів на конференціях.

Принципи реформування освіти:

- пріоритетність освіти
- демократизація освіти
- гуманізація освіти
- гуманітаризація освіти
- національна спрямованість освіти
- відкритість системи освіти
- безперервність освіти
- нероздільність навчання і виховання
- багатокладність та варіантність освіти.

Питання для закріплення:

1. Поняття про науку.
2. Історичні етапи розвитку науки.
3. Класифікація наук.
4. Наукова комунікація.
5. Науково-дослідницька діяльність студентів.
6. Сучасні напрями наукових досліджень з дошкільної освіти.